Cu Tiberiu Alexandru despre festivalul „Maria Tănase"

Aflat la cea de a treia ediție, concursul și festivalul național al cîntecului popular „Maria Tănase", a reunit și de această dată numeroși candidați, mesageri ai cîntecului vocal sau instrumental, veniți de pe toate plaiurile țării să cinstească memoria uneia dintre cele mai valoroase interprete de muzică populară din țara noastră, să perpetueze pentru viitorime această artă străveche a neamului nostru.

Din juriul concursului acestei ediții au făcut parte: compozitorul Ion Dumitrescu, Președintele Uniunii Compozitorilor din R. S. România — președinte de onoare, dirijorul D. D. Botez (profesor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" — președinte, iar ca membri: compozitorii Mircea Neagu, Florin Comișel, George Deriețeanu și Mihai Bârcă, folcliștii Tiberiu Alexandru și Hary Brauner, muzicologul Vasile Donose, cîntăreața Ioana Radu, dirijorul Constantin Ungureanu.

Pentru informarea cititorilor noștri asupra ediției din 1973 a concursului și festivalului „Maria Tănase", ne-am adresat folcloristului Tiberiu Alexandru — șeful sectorului muzical de la Institutul de Etnografie și Folclor — membru al juriului.

Credem că n-ar fi lipsit de interes, ca înaintea altor comentarii, să aflăm de la început care sînt deținătorii premiilor și mențiunilor, a premiilor speciale acordate la actuala ediție a prestigiosului concurs național de interpretare a cîntecului popular românesc, ce se desfășoară bienal la Craiova?

Premiul I, soliști vocali: *Mia Dan* — județul Cluj; premiul I pentru soliști instrumentiști: nu a fost acordat; premiul special al Centrului de îndrumare a creației populare și mișcării artistice de amatori: *Elena Jurjescu* din județul Timiș; premiul special al Uniunii Compozitorilor: *Angelica Stoican* — județul Mehedinți; premiul II soliști vocali: *Maria Chivu* — județul Dolj; premiul special al Radioteleviziunii *Ioana Modan* — județul Argeș; premiul II pentru soliști instrumentiști: *Anton Covaci* (vioară) — județul Arad; premiul III pentru soliști vocali: *Anuca Drăgan* — județul Bistrița Năsăud; premiul III pentru soliști instrumentiști: *Costică Coroiu* (fluier) — județul Vrancea; premiul special al Municipiului Craiova: : *Vasilica Stemate* — județul Ilfov; premiul special al Consiliului județean al Sindicatelor: *Lina Vetrescu* — județul Vîlcea; premiul special al Centrului județean al creației populare și a mișcării artistice de amatori: *Trifan Bălăucă* — județul Botoșani; premiul special al revistei „Ramuri": *Maria Manea* — județul Bihor; premiul special al Muzeului Olteniei: *Lica Mihai* — județul Hunedoara; premiul Studioului de Radio Craiova: *Blaj Craia* — județul Caraș-Severin; premiul special al Școlii populare de arte din Craiova: *Nicolae și Irina Todorovici* — județul Maramureș, doi copii, băiatul a cîntat din vioară și fata din ghitară (*Zongora* — cum se spune prin partea locului și a „țipurit" strigăturile); premiul special atribuit de public: *Ilie Bartoș* — județul Olt și patru mențiuni speciale ale juriului au fost obținute de: *Maria Petca* — județul Satu-Mare, *Livia Munteanu* — județul Caraș-Severin; *Petrică Popescu* — județul Buzău (fluier), *Maria Sabău* — județul Sălaj; de asemenea, au mai obținut diplomă specială a juriului pentru activitate îndelungată în mișcarea artistică de amatori *Sofia Drăghici* — Gorj, *Victor Udrea* — Dîmbovița și *Constantin Iscru* — Constanța.

Și acum, v-am ruga cîteva observații cu caracter general.

O observație cu caracter general și care cred că a frapat pe mulți dintre cei care au asistat la cea de a treia ediție a concursului și festivalului „Maria Tănase", este creșterea considerabilă a nivelului general la care s-au prezentat concurenții, din diferite colțuri ale țării; s-a putut remarca o grijă deosebită asupra repertoriilor pe care aceștia și le-au ales; au căutat să culeagă lucrări inedite, rare. De asemenea, merită subliniată acuratețea interpretării, cît mai potrivită cu piesele interpretate, într-un cuvînt cît mai autentică. Este un fapt îmbucurător dacă ne gîndim că, nu cu mult timp în urmă, foarte mulți dintre tinerii candidați erau înclinați să prezinte în concurs cîntece de largă popularitate, învățate de la radio sau de la televizor, pe care le interpretau în maniera unuia sau altuia din cîntăreții cu renume.

Mult mai slab s-au prezentat soliștii instrumentiști. Și nu este de loc de mirare că juriul a găsit cu cale să nu acorde premiul I pentru instrumente. Eu unul găsesc regretabilă absența instrumentiștilor și cred că în ultimă instanță aceasta se datorește unei slabe preocupări chiar la nivelul județelor care au recomandat și trimis candidații la concursul „Maria Tănase". Avem un foarte bogat patrimoniu de instrumente populare, poate unic și este păcat să nu-l valorificăm din plin. Dacă în țară, cîntecele vocale se bucură de o mai bună primire din partea publicului, decît cele instrumentale, peste hotare, instrumentiștii sînt cei care se bucură de mare succes.

Ce ați remarcat în cadrul actualei ediții din punct de vedere al participării candidaților soliști?

România a încetat de mult să mai fie o țară eminamente agrară, iar folclorul eminamente rural. Numărul mare de intelectuali care au înțeles să cultive cîntecul popular nu pentru ca să-și facă o meserie, ci dintr-o dragoste, dintr-o chemare lăuntrică, este impresionant. Acest lucru se înscrie ca un fenomen al zilelor noastre, de interes deosebit pentru cultura populară. Am putut asculta tineri intelectuali de diferite profesii, care au însuflețit melodii populare, alese cu grijă și interpretate într-un stil neaoș popular.

Dar în privința acompaniamentului orchestral?

O seamă de soliști au socotit că unele din melodiile pe care le-au prezentat, sau chiar amîndouă (fiecare solist trebuia să prezinte conform regulamentului două melodii), să le interpreteze fără acompaniament. Este un lucru foarte bun. În foarte multe cazuri doinele și cîntecele propriu-zise, nu sînt de obicei acompaniate, sau le acompaniază lăutarii și nu întotdeauna la nivelul artistic cerut de cîntecul

https://biblioteca-digitala.ro

respectiv. Aș menționa în această privință o excepțional de frumoasă doină din Izverna (Mehedinți) pe care a interpretat-o Angelica Stoican (premiul special al Uniunii Compozitorilor) și care a făcut foarte bine că a cîntat-o fără acompaniament. Este clar că un acompaniament oricît de bun, adăugat la această melodie, n-ar fi slujit valoarea ei artistică. Folclorul își are vîrfurile lui, pe care e bine să le cultivăm ca atare, fără a încerca să facem „mai bine" și „mai frumos". Din dorința de a face „mai bine" și „mai frumos" ies la iveală, cel mai adesea, degradări ale folclorului nostru.

Soliștii care au dorit să fie acompaniați au avut această posibilitate prin intermediul a două formații instrumentale prezente la festival: Orchestra Populară „Nicolae Bălcescu" a Consiliului Județean Dolj a Sindicatelor, dirijată de Paraschiv Oprea de la Ansamblul „Rapsodia Română" din București, precum și de Orchestra „Flacăra Prahovei" a Filarmonicii din Ploiești, dirijată de Constantin Busuioc. Trebuie menționat că orchestrele nu au fost de aceeași valoare. Prima a izbutit în majoritatea cazurilor să asigure un acompaniament destul de bun, pe cînd orchestra „Flacăra Prahovei", din dorința dirijorului de a face mai mult decît trebuie, de a amplifica peste măsură acompaniamentele, nu a slujit evoluția soliștilor, uneori chiar dăunîndu-le simțitor. Rămîne un deziderat de viitor, ca evoluția soliștilor, atunci cînd este cazul, să fie asigurată de doi, trei muzicanți buni din partea locului, și care ar putea să-i acompanieze în condițiile cerute de stilul repertoriului pe care-l însuflețesc. Este de altfel un deziderat ridicat de la ediția anterioară a concursului „Maria Tănase" și care, din păcate, a apărut vizibil și în cadrul actualei ediții. Este cu neputință ca o orchestră populară din Dolj sau Prahova, să acompanieze în aceleași condiții repertoriul folcloric în toate dialectele muzicale din toate colțurile țării. O pot face foarte bine pentru un repertoriu care le este familiar, care este situat în zona lor sau în apropiere, dar nu o pot face într-un stil artistic și autentic pentru zonele muzicale care le ounosc prea puțin sau deloc, oricît de buni muzicanți ar fi. Ar fi de dorit ca, repet, organele locale, care îndrumează și care trimit acești soliști să concureze, să facă un pas mai departe și să trimită împreună cu ei și cîțiva muzicanți tot din partea locului. Mai trebuie spus că nu este întotdeauna nevoie de o formație foarte mare. Muzică bună pot face doar doi-trei muzicanți. Nu trebuie să fie nici 10, nici 15, nici 100, ajung doi, ajung trei și am zice formații, tarafuri clasice de acompaniament ca de exemplu: o vioară acompaniată de o cobză pentru Nordul Moldovei, o vioară acompaniată de un tambal mic pentru Oltenia și Muntenia, o vioară acompaniată de o vioară secundă și un contrabas pentru o bună parte din mijlocul Transilvaniei ș.a.m.d. Sînt formații care pot asigura un acompaniament de ținută, în stilul cît mai autentic al cîntecelor care le prezintă soliștii.

Se pare că la actuala ediție, numărul mare al soliștilor buni au pus în dificultate juriul în ce privește acordarea trofeelor. Este adevărat?

O seamă de participanți, chiar dacă nu au fost premiați, s-au prezentat foarte bine pregătiți. De altfel, acel nivel general ridicat de care am vorbit face că o bună parte din soliștii buni sau foarte buni nu au putut să fie luați în discuție, iar premiile, destul de numeroase, s-au dovedit neîndestulătoare. Mă gîndesc de pildă, la Panseluța Stan din județul Vîlcea care a cîntat un repertoriu interesant într-un foarte autentic stil local.

Din cîte vă cunosc, prezența dvs. în cadrul juriilor este deosebit de activă. Numeroase observații, adnotări, îndemnuri adresate candidaților, stau mărturie în paginile carnețelului dvs., de care nu vă despărțiți. V-am ruga să dezvăluiți cititorilor, dar mai ales candidaților-participanți cîteva din aceste observații, cu scopul firesc de a le fi transmise prin intermediul publicației noastre.

În anumite cazuri, s-a putut constata, probabil intervenția nedorită, a unui îndrumător sau chiar a unui profesor de canto. Mă gîndesc la *Vasilica Stemate* din județul Ilfov, care are multe calități vocale — a fost, de altfel, și premiată — totuși, în prima melodie pe care a cîntat-o s-a simțit din interpretarea ei intervenția cuiva care a învățat-o „cum" se cîntă. Totul a apărut destul de artificial și e păcat. Sînt de evitat acești „maeștri strică" care vor să învețe *cum se cîntă* pe un cîntăreț popular, foarte ușor putîndu-se cădea în greșeală de a se interveni cu elemente de canto cult, care se potrivesc exact ca „nuca în perete" pentru cîntarea neaoș populară. Am ascultat-o cu foarte mare interes pe *Maria Petca* din județul Mureș — nu trebuie confundată cu cea din județul Satu-Mare, deși numele este același. Maria Petca, chimistă la Tîrnăveni, a cîntat foarte frumos și expresiv, dar, o seamă de nesiguranțe în glas, poate în bună parte din cauza acompaniamentului, a făcut să nu poată fi luată nici măcar în discuție la departajarea pentru premiere. Este păcat, deoarece am ascultat-o pe aceeași Maria Petca, nu demult la un festival în Cîmpulung-Muscel, unde a cîntat impecabil.

Audiind spectacolul de gală al celor care au fost premiați, am reflectat la cele afirmate. Dacă unii dintre cei care au cîntat la acest spectacol, așa cum au cîntat, probabil sub impresia justificată a unei puternice emoții, dacă ar fi interpretat la fel și în cadrul concursului propriu-zis n-ar mai fi apucat să cînte în spectacolul de gală, deoarece nu i-ar fi premiat nimeni. Concursul este concurs și se poate întîmpla oricărui candidat, să nu poată în ziua sorocită, trasă la sorți, să dea tot ceea ce poate, ci să cînte deci sub posibilitățile sale reale, deci să piardă un concurs pe care în alte condiții l-ar fi cîștigat.

Victor Udrea din Pucioasa, este un foarte talentat instrumentist popular, preocupat de o permanentă îmbunătățire și lărgire a gamei instrumentelor din care cîntă. Este un adevărat „om orchestră". A cîntat din cimpoi, caval, drîmbă, fluier, ocarină, și dintr-un fluier dublu, în terță, pe care și l-a imaginat el și l-a construit cu mijloace proprii. Trebuie remarcat însă, că nu din toate instrumentele a cîntat la fel de bine. A cîntat bine din cimpoi, din caval, din drîmbă (de fapt o drîmbă dublă, cu care a interpretat o *giampara* în două tonalități diferite), din fluier a cîntat destul de modest, din ocarină, chiar dacă ar fi cîntat bine, instrumentul era defectuos construit și fals, iar fluierul dublu, de care poate Victor Udrea este foarte mîndru, nu reprezin-

https://biblioteca-digitala.ro

tă cea mai bună soluție pentru specificul muzicii noastre populare, această cîntare în terțe, *obligato*. Pe Victor Udrea, care se prezintă la foarte multe concursuri dar întotdeauna cu același repertoriu, am dori să-l ascultăm și să-l aplaudăm interpretînd și altceva din instrumentele pe care le mînuiește bine, recomandîndu-i să cînte numai din acele instrumente pe care este absolut stăpîn. *Maria Manea*, muncitoare la Fabrica „Solidaritatea" Oradea, a prezentat un repertoriu bihorean autentic, bine ales. Acompaniamentul care i s-a asigurat însă nu a fost la înălțimea cîntării ei, și consider că dacă ar fi cîntat fără acompaniament ar fi lăsat o impresie desăvîrșită. *Constantin Milu* din județul Mehedinți a cîntat frumos, dar același repertoriu pe care l-am ascultat și cu alte prilejuri. *Maria Dragomiroiu* din Ioneștii-Vîlcea, are un glas foarte frumos timbrat. Ea însă va trebui să asculte cît mai multe cîntece populare autentice, să caute să se apropie cît mai mult de cîntarea neaoș populară, caracteristică pentru județul Vîlcea de unde își culege repertoriul. În sfîrșit și un moldovean, *Trifan Bălăucă* din județul Botoșani, care a prezentat un repertoriu mai de „Dai Doamne". A fost într-adevăr o bucurie să-l asculți iar faptul că a fost premiat consfințește succesul mare pe care l-a dobîndit în fața publicului. Este un mare păcat, că în special tinerii soliști de pe meleagurile Moldovei nu sînt mai grijulii în alegerea repertoriului pe care îl interpretează. Mă întreb de ce oare nu caută să culeagă bătrînele lor doine și cîntece rubato, atît de frumoase, mulțumindu-se să interpreteze diferitele „făcături" cu textele lipsite de orice poezie, culese de unii sau alții din cîntăreții moldoveni auziți la posturile noastre de radio. Nu este de loc adevărat că repertoriul moldovenesc se prezintă așa de sărac încît nu ar putea fi găsite nici doine, nici cîntece doinite. Ele trebuie doar căutate și cu grijă selecționate. În acest sens consider că o pildă bună ar trebui să o dea în primul rînd cîntăreții „de meserie" de pe meleagurile Moldovei, ei fiind cei dintîi care ar trebui să cultive un repertoriu mai cu grijă ales decît o fac unii dintre ei.

Anuca Drăgan, profesoară de științe naturale din Monor Bistrița-Năsăud, este o foarte bună cîntăreață populară, cu voce sănătoasă, stil bun și cu multă siguranță în ceea ce cîntă. A prezentat un repertoriu bine ales, bine interpretat. Este îmbucurător să constatăm că din ce în ce mai mulți tineri intelectuali cultivă cu atîta talent cele mai alese creații populare din ținutul lor de baștină. La fel *Angelica Stoian* — de care am mai pomenit — din Izvorna Mehedinți — și-a ales un repertoriu foarte pur, din comuna ei natală. *Ilie Purdea* — Gorj — a cîntat și el din mai multe instrumente (ocarină, fluier, fluier gemănat) dar, instrumentul din care a cîntat mai binișor a fost cavalul. Nu știu ce-l face să cînte din multe instrumente cînd ar putea să cînte din unul singur și bine! *Georgeta Ancuța*, altă profesoară de științe naturale, aceasta din Dolj, este o foarte bună interpretă de ballade. Am apreciat în mod cu totul deosebit prezența ei la un festival de cîntece bătrînești desfășurat la Brăila, cînd a cîntat o admirabilă variantă a baladei *Ilincuța Sandrului*. Acum a interpretat o frumoasă variantă a baladei *Oancea*, localizată în Muntenia și Oltenia. S-a gîndit să fie acompaniată doar de o vioară și o cobză. Faptul că nu a cîntat cu acompaniament și nu a avut posibilitatea să repete îndestulător, a făcut să distoneze tot timpul, încît nici ea nu a putut fi pusă în discuție în vederea obținerii vreunui trofeu, cu toată frumusețea repertoriului pe care l-a prezentat. Pe lîngă această baladă a mai interpretat și un foarte frumos cîntec din partea de sud a Olteniei, cu un ritm extrem de interesant. *Mia Dan* din județul Cluj este o cîntăreață, aș zice, consacrată. Publicul o cunoaște și din cîteva înregistrări pe care le-a făcut recent cu Casa de discuri „Electrecord". Are un glas foarte frumos timbrat și un stil impecabil, de unde și succesul desăvîrșit pe care l-a avut în fața publicului și a juriului, obținînd cum am mai spus premiul I. *Livia Munteanu*, o librăriță din Banat, a cîntat cu foarte multă sensibilitate și căldură în glas, un cîntec doinit bănățean. A cîntat apoi un cîntec ardelenesc „de joc", la care nu știu de ce a ținut să facă tot felul de „fițe". Este păcat, deoarece Livia Munteanu are foarte bune calități pe care ar putea să și le valorifice. *Constantin Iscru* din județul Constanța cîntă foarte frumos din caval și foarte bine din fluier. *Maria Săbău*, țărancă din Cizer, județul Sălaj, este deținătoarea unui foarte autentic stil local de cîntare. A interpretat două melodii fără acompaniament și bine a făcut. Poate că dacă ar fi rugat pe muzicanți s-o acompanieze ar fi făcut exact ce nu trebuie. Personal o apreciez foarte mult pentru stilul autentic al cîntării ei. *Lina Vetrescu* din Năruja Vrancea a cîntat parcă fără convingere, fără vlagă, deși are multă sensibilitate, claritate, un repertoriu „așa și așa": *Sînt fecior de vrîncean*, care este un fel de *bir oiță*, nu însă cel mai interesant lucru ce ar putea fi cules pe meleagurile Vrancei, și încă o melodie cu acompaniament de horă, nici aceasta prea interesantă. Mă gîndesc totuși că Lina Vetrescu, care dispune de certe posibilități vocale, ar trebui să caute să culeagă din vechile cîntece ale ținuturilor Vrancei, de ce nu o Mioriță?, este doar așa de vrîncenească după părerea multora, încă existentă în frumoase variante în partea locului. *Victor Rotaru*, ofițer de aviație, este și el unul dintre intelectualii care cultivă cu foarte multă dragoste și cu mult talent cîntecele de pe meleagurile natale. A cîntat un *Radu mamei* interesant, nu acea variantă foarte cîntată și cunoscută, ci una melodică asemănătoare, diferită prin stilul *rubato* în care a interpretat-o. Voce frumoasă, plăcută, și mare succes de public. A rămas și el printre cei care nu au putut fi premiați. Repet, la această ediție au fost foarte mulți concurenți care nu au primit premii deoarece au fost mulți buni și premii puține. *Blaj Craia*, lăcătuș de precizie din Caransebeș, este deținătorul unui repertoriu autentic, de mare valoare, are un glas foarte frumos și știe să-l folosească cu multă sensibilitate, pătrunzînd tîlcul cîntecelor pe care le interpretează. Personal, mi-a plăcut foarte mult cum a cîntat Blaj Craia și aș dori din toată inima să-l mai ascult cîntînd.

Ce puteți spune în privința organizării din acest an a Concursului și Festivalului „Maria Tănase"?

Cred că nu greșesc cînd afirm că acest foarte interesant concurs național de interpretare a cîntecu-

https://biblioteca-digitala.ro

lui popular a crescut simțitor de la o ediție la alta. Pentru acest lucru organizatorii, în frunte cu prof. Firan, Președintele Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al județului Dolj, merită toate laudele. Am apreciat în mod deosebit bunul și caldul public craiovean care a susținut seară de seară, cu multă căldură și dragoste atît candidații cît și artiștii de reputație care au evoluat în recitaluri în afara concursului. Acest public minunat, a arătat atîta înțelegere nu numai pentru folclorul din partea locului sau din zone apropiate. Mă gîndesc de pildă la succesul excepțional pe care l-a repurtat Florica Bradu, altă intelectuală care cîntă cu multă dragoste cîntecul popular din zona ei natală, Bihorul.

Trebuie să știți însă că în cea de-a treia zi a festivalului am absentat, fiind chemat la televiziune, la emisiunea „Floarea din grădină", fapt pentru care cer scuze soliștilor foarte buni pe care nu îi citez și care au evoluat în ziua respectivă.

De asemenea, organizatorii Festivalului și Concursului „Maria Tănase" au socotit de datoria lor să tipărească un supliment al programului de sală. Am în față două ediții în care au apărut o serie întreagă de mărturii ale celor prezenți, fie candidați, membrii din juriu sau simpli spectatori, în care au fost subliniate cu multă operativitate înaltele calități ale acestui festival. N-aș vrea să omit nici diversele manifestări lăturalnice ale concursului și festivalului muzical propriu-zis: o admirabilă expoziție de artă populară, minunatele piese de ceramică prezentate în cadrul județului respectiv, sau expuse de foarte talentatul ceramist popular Ogrezeanu din Vîlcea.

Ce v-a impresionat în mod cu totul deosebit?

M-a impresionat în mod deosebit faptul că Ion Dolănescu, foarte apreciatul nostru cîntăreț de muzică populară, care se bucură de o deosebită faimă în rîndul publicului larg, cel care a crescut cultivînd la început cîntecele Mariei Lătărețu, cel care apoi a debutat urmînd sfaturile Mariei Tănase, s-a gîndit să interpreteze cîteva cîntece închinate celei mai strălucite cîntărețe a Gorjului: Mariei Lătărețu. *„Gorjule e primăvară, / pasările se întorc iară, / Și vin păsărelele / și privighetorile, / Numai una nu mai vine, / care te cîntă pe tine".*

Iată un admirabil text al acestui talentat cîntăreț popular închinat Mariei Lătărețu. Ion Dolănescu a cîntat și împreună cu Maria Ciobanu un admirabil repertoriu bazat pe „hăulită". Mare succes de public, totuși multe nedumeriri. În hol cineva m-a întrebat: *Ce rost are duetul în cîntecul popular?* Am replicat prompt. Mai întîi că nu este duet, ci este un dialog cîntat de cei doi care, altfel ar trebui să cînte unul singur ceea ce spune femeia și ceea ce spune bărbatul. Țin să menționez că există în folclorul nostru numeroase elemente care justifică un asemenea mod de a cînta, „hăulitul", pe care cei doi cîntăreți, Maria Ciobanu și Ion Dolănescu l-au luat ca leitmotiv. Hăulitul însuși este o strigare care își așteaptă răspuns de pe un deal pe altul. Putem, de asemenea, asista la adevărate „dueluri" de strigături improvizate pe loc între flăcăi și fete la șezătoare, sau la hora satului. Îmi amintesc că Dolănescu, la începutul carierei lui, a simțit nevoia ca la un moment dat să cînte singur. Dar atunci cînd textul cerea o interpretare feminină, el cînta această parte în falset, la octava acută. Nici acest lucru nu este o invenție a lui Dolănescu, ci și aici există o tradiție foarte îndelungată. Se împlinesc aproape 40 de ani de cînd colegul meu Harry Brauner a înregistrat de la un lăutar, pare-mi-se din județul Olt, cel puțin două cîntece interpretate în această manieră. Recent, am ascultat la „Electrecord" un disc care nu peste multă vreme va fi pus în vînzare, un disc de 30 cm cu „hăuluituri" interpretate de Maria Ciobanu și Ion Dolănescu. Eu l-aș fi denumit „Maria Ciobanu, Ion Dolănescu și hăuliturile" deoarece toate piesele de pe acest disc sînt bazate pe hăulit. Există diferite stiluri de hăulit, în anume cazuri luate ca leitmotiv pentru construirea unor piese de înaltă ținută artistică. Unele din acestea, vă mărturisesc fără sfială, ascultîndu-le, m-au mișcat pînă la lacrimi. Am aflat cu această ocazie, de la Teodor Carțiș directorul Casei noastre de Discuri, că după uzul lor, înainte de a trage tirajul, unui disc, prezintă banda magnetică cu înregistrările respective beneficiarilor, tirajul stabilindu-se în funcție de solicitările acestora. Acest disc cu hăuluituri al Mariei Ciobanu și Ion Dolănescu a bătut toate recordurile tirajului: peste 200 000 de exemplare!

Ce ați dori să adresați în încheierea interviului, celor ce se gîndesc încă de pe acum să participe la cea de-a patra ediție a Concursului și Festivalului „Maria Tănase"?

Succesul mare al concursului și festivalului „Maria Tănase" trebuie să constituie un îndemn pentru toți cei care iubesc cîntecul nostru popular, să asigure o și mai bună reușită ediției viitoare a acestei interesante acțiuni. Mă gîndesc în primul rînd la toate organele locale din județele țării. Unele din ele, deși au anunțat că participă la ediția din acest an, pînă la urmă, din motive care îmi scapă, nu și-au mai trimis candidații. Eu unul consider că acest festival trebuie să adune concurenți din absolut toate județele țării.

Candidaților tineri și vîrstnici, care poate se gîndesc încă de pe acum să se prezinte la viitoarea ediție, ca și celor care s-au prezentat dar încă n-au reușit să dea întreaga măsură a posibilităților lor artistice, ca și altora care nu s-au prezentat încă dar îi îndeamnă inima s-o facă, îi sfătuiesc să se gîndească cu foarte mare grijă la repertoriul pe care îl aleg fie căutînd în zona în care locuiesc, fie din dialectul ei muzical, să găsească cele mai alese creații populare, cele mai frumoase cîntece cu cele mai frumoase versuri, pe care să le învețe și pe care apoi să le interpreteze în cel mai autentic stil folcloric.

Să nu se creadă, de asemenea, că acompaniamentul înseamnează întotdeauna mai bun, mai frumos. Să se cînte și fără acompaniament mai ales dacă în partea locului lor cîntecele au fost cîntate așa din tată-n fiu. Juriul și publicul au dovedit că apreciază în mod deosebit cîntarea artistică chiar dacă este interpretată fără acompaniament.

O seamă din cîntăreții noștri cu nume, cu faimă, au răspuns la solicitarea organizatorilor și au participat seară de seară în recitaluri care au completat programele artistice ale festivalului. Au înțeles în acest fel să cinstească memoria Mariei Tănase, strălucită interpretă a cîntecului nostru popular. Ar

https://biblioteca-digitala.ro

fi prea lungă lista tuturor, dacă i-aşi menţiona. Ţin însă să le aduc şi pe această cale mulţumiri tuturor, pentru efortul pe care l-au făcut, îndeosebi acelora care au înţeles că scena acestui festival e o scenă de prestigiu, care obligă la alcătuirea unui repertoriu ales, iar interpretarea acestuia la o aleasă ţinută artistică, lucru pe care l-au făcut cei mai mulţi.

Încă un lucru pe care ţin să-l subliniez în mod cu totul deosebit, este dorinţa multor tineri mai ales, să interpreteze cîntece populare. Dar, este de dorit ca aceştia s-o facă din dragoste sinceră pentru cultivarea cîntecului popular şi nu din dorinţa ascunsă de a face o carieră. O carieră în acest domeniu, pe lîngă că poate fi efemeră, este în orice caz extrem de grea. Să urmeze şi ei pilda, chiar a unor cîntăreţi care şi-au făcut un foarte bun nume, dar care continuă să-şi practice meseria de bază (ingineri, profesori, tehnicieni, muncitori etc.) şi care cîntă cu dragostea de a cînta, dobîndind pe tărîmul spinos al artei foarte mari succese în ţară şi în străinătate. Am aflat că ar exista vreo 8 000 de solişti cu „patalama" care le permite să interpreteze muzica populară, să zicem, ca „liber-profesionişti". Este enorm ! De asemenea, că o comisie se străduieşte să reducă numărul acestora la 2 000. Şi aşa este foarte mult.

Într-adevăr, folclorul nostru este foarte bogat, dar nu fără limite. Sînt foarte mulţi cîntăreţi buni şi foarte buni, dar nu toţi vor putea să facă din artă o meserie, şi nici nu este bine să facem o profesie din creaţia artistică populară, creaţie pe care poporul nostru a şlefuit-o în migala mileniilor, din simplul motiv că a simţit nevoia să-şi exprime gîndurile şi simţămintele.

CONSTANTIN RĂSVAN

DIN ŢARĂ

Cluj: „Attila" de Verdi

Sfîrşitul stagiunii ne-a rezervat bucuria unor surprize de real interes artistic, aşa cum a fost premiera pe ţară a operei *Attila* de Giuseppe Verdi, la Opera maghiară din Cluj. Nu încape nici o îndoială că această punere în scenă reprezintă unul din momentele majore ale trecutei stagiuni lirice pe ansamblul ei. Motivul ? Mai presus de orice originalitatea opţiunii repertoriale, ce ne îngăduie revelaţia unei lucrări verdiene de incontestabilă frumuseţe, dar aproape necunoscută. După premiera mondială din 1846, peste această partitură — a noua operă scrisă de Verdi — s-a aşezat o uitare cu totul nedreaptă. Ancorată în problematica istorică, aidoma predecesoarei sale *Nabucco*, opera *Attila* înseamnă totodată pe plan muzical o impresionantă anticipare a viitoarelor capodopere : *Trubadurul, Traviata, Bal mascat.* Fraze de mare farmec melodic, roluri ce asigură satisfacţia vocală a interpretului, satisfacţia muzicală a ascultătorului, totul pledează pentru viabilitatea scenică a acestei lucrări.

Abia de vreo 10 ani, opera a intrat într-o perioadă de redescoperire artistică, teatre din Florenţa, Viena, Budapesta, Berlin, străduindu-se să o repună în drepturi. Casa de discuri Philips a lansat recent prima integrală discografică a lucrării.

Premiera clujeană demonstrează şi faptul că atunci cînd există interes se găsesc soluţii de înnoire a afişului de spectacol, chiar şi menţinîndu-se în zona mult adulatului *belcanto*, dar fără a apela la titluri epuizat rulate, mentalitate prezentă în activitatea celor mai multe dintre teatrele noastre lirice, atunci cînd e vorba de literatura universală de gen. Premiera clujeană a operei *Attila* de Verdi m-a impresionat însă şi sub aspectul spectacolului, prin calitatea punerii în scenă. Muzical bine pusă la punct, interpretarea partiturii, desfăşurată sub bagheta dirijorului Vasile Mureşan, a îngăduit reconfirmarea unor păreri mai vechi privind conştiinciozitatea, seriozitatea profesională a colectivului operei maghiare. Dacă unii interpreţi mi-au provocat anumite rezerve în ceea ce priveşte rezolvarea muzicală a rolurilor, impresii dintre cele mai frumoase mi-au generat în schimb evoluţia tînărului bariton Denes Lajos Konya şi evoluţia basului Jenö Matyas — prezenţe cărora le-am datorat cele mai realizate momente ale spectacolului. Calitatea artistică a serii poartă însă în primul rînd amprenta capacităţii regizorale. Alexandru Szimberger ştie să separe esenţialul de neesenţial, ştie să construiască un spectacol de mare forţă expresivă. Mişcarea scenică, formulată în afara oricăror manierisme şi cu tot firescul atitudinii neconvenţionale, respiră o clară muzicalitate. Montarea semnată în colaborare cu scenografa Wittlinger Margit are farmecul spectaculozităţii, de bun gust artistic. Pornind de la valorificarea şi stimularea temperamentului interpretativ, în limitele distincţiei, prestanţei scenice, regizorul gîndeşte, imaginează totul sub semnul unei continui creşteri a tensiunii dramatice. În consecinţă nu putem aştepta decît cu cel mai mare interes, rolul artistic al apropiatei colaborări dintre Alexandru Szimberger şi colectivul Operei bucureştene, colaborare programată în noua stagiune, cînd reputatului regizor clujean i s-a încredinţat punerea în scenă a operei *Olandezul zburător* de Wagner.

T. ALBESCU

Zilele muzicale Tîrgumureşene

Festivalul tîrgmureşean îşi configurează cu fiecare nouă ediţie o personalitate tot mai distinctă, dobîndind, an de an, o tot mai largă rezonanţă în rîndurile muzicienilor ţării şi ale publicului din localitate.

Ne-a bucurat afluenţa de public care am constatat-o seară de seară în sălile de concert ; seriozitatea artistică pe care au demonstrat-o evoluţiile fiecărui ansamblu, fiecărui dirijor, fiecărui solist solicitat de agenda Festivalului ; entuziasmul, ardoarea, inte-

https://biblioteca-digitala.ro